

Leidraad Duurzaamheid Toevoegen van duurzaamheidsaspecten in richtlijnontwikkeling

Charlotte Michels, namens de werkgroep
4 april 2024

Leidraad Duurzaamheid

Toevoegen van duurzaamheidsaspecten in richtlijnontwikkeling

Duurzaamheid speelt tot op heden nauwelijks een rol in de medisch specialistische richtlijnen.

Het doel was om algemene handvatten te ontwikkelen voor het opnemen van duurzaamheid bij revisie van bestaande of ontwikkeling van nieuwe landelijke richtlijnen in de snijdende disciplines.

Leidraad Duurzaamheid

- Deel A - Methodologische Handreiking
- Deel B - Inhoudelijke duurzaamheidsmodules

Deel A - Methodologische Handreiking

Fase 1 Voorbereiding

Fase 2 Richtlijnontwikkeling

Fase 3 Afronding en publicatie

Aanbevelingen – Fase 2

Indien duurzaamheid een rol speelt bij een onderwerp/module:

- Neem (een) **duurzaamheidsuitkomst(en)** op in de zoekvraag.
- Indien de resultaten van een **Life Cycle Assessment (LCA)** worden uitgewerkt, pas de GRADE-methodiek toe en wees transparant.
- Laat duurzaamheid aan bod komen in de ‘overwegingen’ en gebruik hierbij de ‘**R-ladder (strategieën van circulariteit)**’.
- Als op basis van de literatuurconclusies en overwegingen geen duidelijke voorkeur is voor een behandeling of interventie, dan dient de keuze gemaakt te worden voor de meest duurzame optie.

Deel A - Methodologische Handreiking

Fase 1 Voorbereiding

Fase 2 Richtlijnontwikkeling

Fase 3 Afronding en publicatie

Circulaire economie

Meer circulaire economie
leidt tot minder
grondstofgebruik en
minder milieudruk.

Lineaire economie

R1 – Refuse Weigeren/voorkomen van gebruik.

R2 – Reduce Gebruik minder grondstoffen.

R3 – Redesign Herontwerp met oog op circulariteit.

R4 – Reuse Hergebruik product (2e hands).

R5 – Repair Onderhoud en reparatie.

R6 – Refurbish Product opknappen.

R7 – Remanufacture Nieuw product van 2e hands product.

R8 – Repurpose Hergebruik product, voor ander doel.

R9 – Recycle Verwerking en hergebruik materialen.

R10 – Recover Terugwinning energie

Product slimmer gebruiken en produceren:
*Kan de indicatiestelling voor operaties
aangescherpt worden? Kunnen
inhalatieanesthetica worden vervangen?*

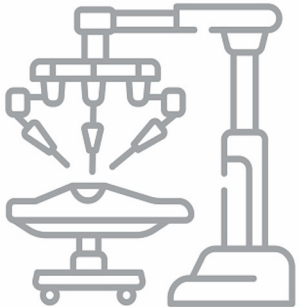
Levensduur verlengen van product en
onderdelen: *Kunnen reusables gebruikt worden
in plaats van disposables? Kan een kapot
product nog gerepareerd worden?*

Nuttig toepassen van materialen en
grondstoffen: *Kunnen oude producten
(bijvoorbeeld een echoapparaat) voor een nieuw
doeleinde ingezet worden?*

Deel B - Duurzaamheidsmodules

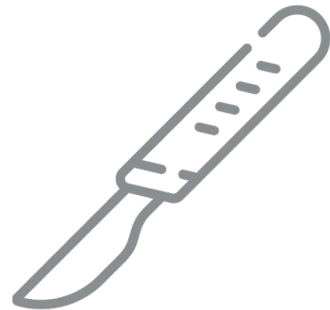
01

Operatietechnieken

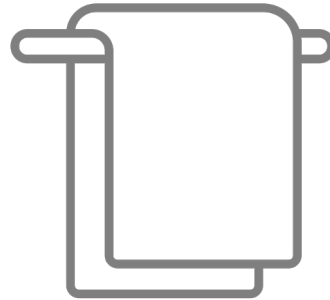
02

Disposables vs.
reusables

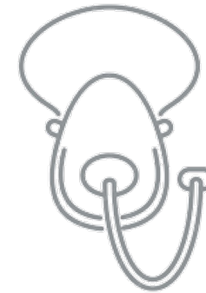
03

Afdekmaterialen

04

Anesthesie

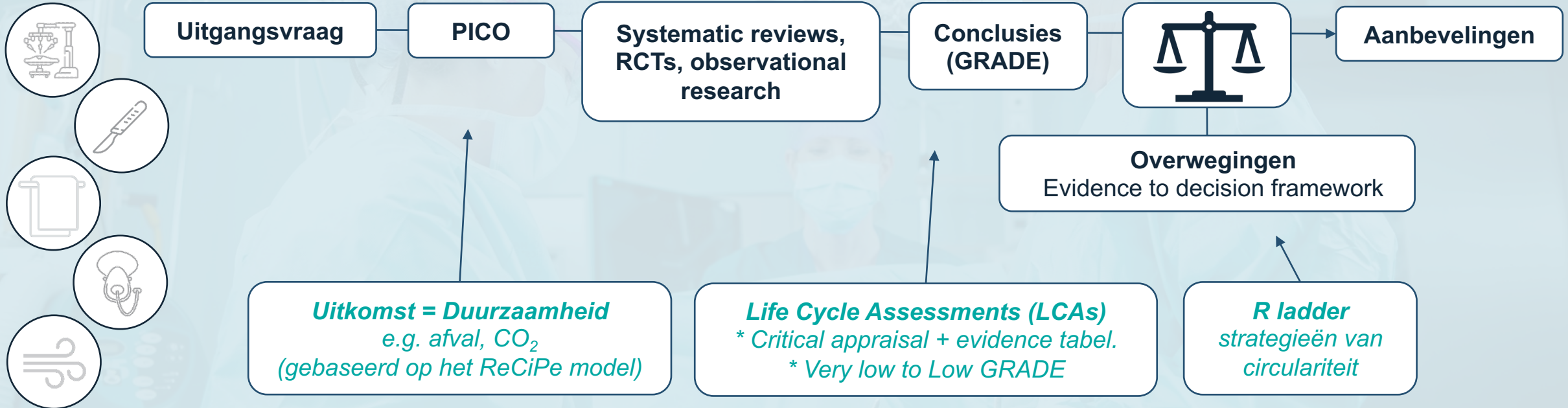

05

Luchtbehandeling

Deel B - Duurzaamheidsmodules

Leidraad Duurzaamheid

Toevoegen van duurzaamheidsaspecten in richtlijnontwikkeling

Gaat u aan de slag met richtlijnontwikkeling? **Denk aan duurzaamheid!**

Meer informatie? Zie www.richtlijndatabase.nl

Kennislacunes: Bewustwording van duurzaamheid in de zorgsector, kwaliteitsbeoordeling van LCA's, GRADE-framework voor LCA's

Leidraad Duurzaamheid Toevoegen van duurzaamheidsaspecten in richtlijnontwikkeling

Charlotte Michels, PhD

Adviseur Kennisinstituut, email: c.michels@kennisinstituut.nl

Werkgroep: prof. dr. F.W. Jansen (voorzitter), gynaecoloog, NVOG; prof. dr. N.D. Bouvy, chirurg, NWH; drs. I.R. van den Berg, uroloog, NVU; drs. P.W. van Egmond, orthopedisch chirurg, NOV; dr. R.J.H. Ensink, KNO arts, NVKNO; drs. N. de Haas, plastische (hand-)chirurg, NVPC (va. jan2022); dr. A. Kwee, gynaecoloog, NVOG; dr. N.C. Naus-Postema, oogarts, NOG; drs. K.E. van Nieuwenhuizen, arts-onderzoeker, LUMC; drs. N.A. Noordzij, plastisch chirurg, NVPC (tot dec2021); drs. C.S. Sie, anesthesioloog, NVA; dr. E.S. Smits, plastisch chirurg, NVPC; dr. K.E. Veldkamp, arts-microbioloog, NVMM; drs. F.J.M. Westerlaken, deskundige Infectiepreventie, VHIG.
Klankbordgroep: prof. dr. ir. J.B. Guinée, persoonlijke titel (CML, Universiteit Leiden); ir. P. de Heer, adviseur; Zorginstituut Nederland; dr. S.N. Hofstede, senior adviseur, Kennisinstituut; drs. Y. Lam, dermatoloog i.o., NVDV; dr. M.W. Langendam, persoonlijke titel (epidemioloog, AmsterdamUMC); dr. J.H. van der Lee, senior adviseur, Kennisinstituut; D. Malenica-Nusse, anesthesie medewerker, NVAM. **Ondersteuning - Kennisinstituut van Medisch Specialisten:** ir. T.A. van Barneveld, directeur; drs. I. van Dusseldorp, senior informatiespecialist; drs. A.A. Lamberts, senior adviseur; dr. C.T.J. Michels, adviseur